

1. A múzeum létrejötte és története, a múzeum és a múzeumi gyűjtemény funkciói

Jeffrey Abt: A nyilvános múzeum előtörténete. in: szerk. Kékesi-Lázár-Szoboszlai-Varga: **A gyakorlattól a diszkurzusig, Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény**, KET, 2012, https://mke.hu/a_gyakorlattol_a_diszkurzusig/index.php, pp. 4-23.

Tony Bennett: A kiállítási komplexum. in: szerk. Kékesi-Lázár-Szoboszlai-Varga szerk. **A gyakorlattól a diszkurzusig, Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény**, KET, 2012, https://mke.hu/a_gyakorlattol_a_diszkurzusig/index.php, pp. 24-50.

Horst Bredekamp: A Kunstammer mint játéktér, **Café Babel**, 1994/4

Frazon Zsófia: Kunstammer – a saját univerzum. In: uő: **Múzeum és kiállítás. Az újrarajzolás terei**. Gondolat Kiadó, Budapest, 2011. pp. 203-210.

Wessely Anna: E csarnok hangja szent, In: **Magyar Lettre Internationale**, 1995/19. <http://www.c3.hu/scripta/lettre/lettre19/wessely.htm>

Claire Bishop: Radikális muzeológia, avagy mi a „kortárs” a kortárs művészeti múzeumokban? Dan Perjovschi rajzaival. Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum, 2018.

Marosi Ernő: A múzeum születése. A művészeti múzeum előtörténetéhez. In: Turai Hedvig, Székely Katalin (szerk.): **Helyszíni szemle. Fejezetek a múzeum életéből**. Ludwig Múzeum, Budapest, 2012. pp. 16-40.

ajánlott:

Sharon Macdonald (ed): *A Companion to Museum Studies*, Wiley-Blackwell (Blackwell Companions in Cultural Studies sorozat), 1. kiadás – 2006

Szántó András: A múzeum jövője. 28 párbeszéd, Hatje Cantz - Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2022.

2. A múzeum 1980-tól napjainkig

Waidacher, Friedrich: Az általános muzeológia kézikönyve. Metamuzeológia, történeti muzeológia, elméleti muzeológia. Fordította: Mélyi József. ELTE BTK Művészettörténeti Intézet, Budapest, 2011 http://arthist.elte.hu/TAMOP_412/2_1_waidacher.pdf

Ébli Gábor: Múzeumánia- Egy kulturális élménygyár európai modelljei. L'Harmattan Kiadó, 2016. III. Közép-és Kelet Európa, pp. 159-175.

Mieke Bal: A beszélő múzeum **A gyakorlattól a diszkurzusig, Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény**, KET, 2012, https://mke.hu/a_gyakorlattol_a_diszkurzusig/index.php pp. 51 – 90.

Nick Prior: A kecske is, meg a káposzta is: A múzeum alakváltozásai a hipermodernben, **A gyakorlattól a diszkurzusig, Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény**, KET, 2012, https://mke.hu/a_gyakorlattol_a_diszkurzusig/index.php, pp. 90 – 108.

Nyitott múzeum: együttműködés, részvétel, társadalmi múzeum : kézikönyv szerk.: Frazon Zsófia, Néprajzi Múzeum, Budapest 2018. pp. 32-234., <https://nyitottmuzeum.neprajz.hu/>
A következő szócikkek: szubjektív múzeum, közösségi múzeum, örökség, többszólamúság.

ajánlott:

Karsten Schubert: *The Curator's Egg. The Evolution of the Museum Concept from the French Revolution to the Present Day.* London, Ridinghouse, 2009.

3. A kiállításrendezés története a wunderkammertól a modern múzeum teréig

Oscar Bätschmann: A kiállítás, a művészet bemutatásának médiuma pp. 13 – 63, valamint Stratégiák és karrierök pp. 141-186. in: **Oscar Bätschmann: Kiállító művészek. Kultusz és karrier a modern művészet rendszerében.** ford. Nagy Edina, L'Harmattan, 2012.

Ann-Mary Staniszewski: Framing Installation - Design: The International Avant-Gardes in: ***The Power of Display – a History of Exhibition Installation at the Museum of Modern Art,*** Cambridge. Mass. MIT Press

Frazon Zsófia: A kiállítás, mint kortárs médium In: ***Múzeum és kiállítás. Az újrarajzolás terei,*** Budapest, Gondolat Kiadó, 2011. pp.13-31.

Galács Judit: Széthulló kulisszák - Frederick Kiesler színházi víziói, **Artmagazin** 2013/4. pp. 26-32. in: http://www.artmagazin.hu/artmagazin_hirek/szethullo_kulisszak.1787.html?module=38&pageid=0

Erőss Nikolett: A fehér kocka In: ***A kurátori gyakorlat és diszkurzus szótára*** <https://web.archive.org/web/20230215182221/https://tranzit.org/curatorialdictionary/index.php/dictionary/>

ajánlott:

Bruce Altshuler: A Canon of Exhibitions, in: ***Manifesta Journal 11: The Canon of Curating,*** 2011 http://www.tenstakonsthall.se/uploads/138-Altshuler-A_Canon_of_Exhibitions%20copy.pdf

Charlotte Klonk: ***Spaces of Experience: art gallery interiors from 1800 to 2000,*** New Haven: Yale University Press, 2009

4. A biennalizáció – a megakiállítások szerepe a kortárs művészeti struktúrában

Walter Grasskamp: Például a Documenta, avagy hogyan készül a művészettörténet? in: Kékesi-Lázár-Szoboszlai-Varga szerk. ***A gyakorlattól a diszkurzusig, Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény,*** KET, 2012, <http://www.mke.hu/adat/szovegyujtemeny.pdf> pp 283-292.

Carlos Basualdo: Az ingatag intézmény (ford. Molnár Edit), ***Exindex,*** (<http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=250>), 2004. angol nyelven: MJ - Manifesta Journal, Journal of Contemporary Curatorship; No2, 2003-2004 Tél/Tavaszi, pp. 50-61.

Oliver Marchart: ***The Globalization of Art and the „Biennials of Resistance”. A History of the Biennials from the Periphery,*** in: Oncurating.org, 2020/46. <https://www.on-curating.org/issue-46-reader/the-globalization-of-art-and-the-biennials-of-resistance-a-history-of-the-biennials-from-the-periphery.html#.YB7J7ehKjIU>

Biennálé archívum - magyar részvétel a Velencei Biennálén, in: Ludwig Múzeum honlapja, <https://www.ludwigmuseum.hu/velencei-biennale/magyar-reszvetel-velencei-biennalen>

Bódi Kinga: Magyar részvétel a Velencei Képzőművészeti Biennálén 1895–1948, Doktori

disszertáció, ELTE, Művészettörténet-tudományi Doktori Iskola, 2014. pp. 33 – 50.

ajánlott:

Elena Filipovic, Marieke van Hal, Solveig Øvstebø: Biennialogy in: **The Biennial Reader. An Anthology on Large-Scale Perennial Exhibitions of Contemporary Art**, ed., Elena Filipovic, Marieke van Hal, Solveig Øvstebø, Bergen Kunsthall 2010. pp. 12-24

Charles Green and Anthony Gardner (eds.): **Biennials, Triennials, and Documenta: The Exhibitions That Created Contemporary Art**, Wiley-Blackwell, 2016.

5. Harald Szeemann tevékenysége és hatása a jelenkori kurátori gyakorlatra

Kovács Ágnes: „Au revoir M. Szeemann” Az első sztárkurátor In: **Balkon**, 2011 / 3. pp. 3-13.

“Mind over matter: Hans-Ulrich Obrist talks with Harald Szeemann,” **Artforum**, November 1996, pp. 74-79., <https://www.artforum.com/print/199609/curator-interview-33047>

Paul O'Neill: A kurátori fordulat in: Kékesi-Lázár-Szoboszlai-Varga szerk. **A gyakorlatról a diszkurzusig, Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény**, KET, 2012, <http://www.mke.hu/adat/szovegyujtemeny.pdf>

Claire Doherty: Új intézményesség és a szituatív kiállítás in: Kékesi-Lázár-Szoboszlai-Varga szerk. **A gyakorlatról a diszkurzusig, Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény**, KET, 2012, <http://www.mke.hu/adat/szovegyujtemeny.pdfpp.306-314>.

Gréczy Emőke: Harald Szeemann az Igazság hegyén. Forrás: Múzeumcafé 92. sz. (2022.) pp. 129-144. https://epa.oszk.hu/03300/03343/00032/pdf/EPA3343_muzeumcafe_2022_92_129-144.pdf

Szakács Eszter (szerk.): A kurátori gyakorlat és diszkurzus szótára, 2012, tranzit.hu, <https://web.archive.org/web/20230215182221/https://tranzit.org/curatorialdictionary/index.php/dictionary/>, szócikkek: **kurátori szemlélet** (Szakács Eszter), **együttműködésen alapuló gyakorlatok** (Lázár Eszter), **szerezőség** (Beöthy Balázs), **performatív kurátori gyakorlat** (Beöthy Balázs), **új muzeológia** (Frazon Zsófia).

Sophie Richard: Conversation with Szeemann (2003), In: **Unconcealed - the international network of conceptual artists 1967-77: dealers, exhibitions and public collections**, ed. Linda Morris ed London, Ridinghouse, 2009.

ajánlott:

Paul O' Neill – Mick Wilson (eds.): **Curating Research**, Open Editions/De Appel, 2014.

6. Az intézménykritika alakulása az 1960-as évektől napjainkig

O'Doherty, Brian: A fehér kockában. A galériatér ideológiája (ford. Erhardt Miklós) 1976/2013. **exindex.hu**, <http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=877>

Andrea Fraser: From the Critique of the Institution to an Institution of Critique in: **Artforum**, 2005, September, in: https://selforganizedseminar.files.wordpress.com/2011/11/fraser_inst_of_crit.pdf

Michael Fried: „Művészet és tárgyiség”, ford. Kiséry András, In **Enigma 2.**, 1995.

Kwon, Miwon: Egyik helyet a másik helyett. Megjegyzések a helyspecifikusságról (2008). In: Kékesi Zoltán, Lázár Eszter, Varga Tünde, Szoboszlai János szerk. **A gyakorlatról a diszkurzusig: Kortárs**

művészetelméleti szöveggyűjtemény. Budapest, Magyar Képzőművészeti Egyetem, mke.hu. MKE, 2012. https://mke.hu/res/3_szoveggyujtemenyt_0406_0518.pdf

Székely Katalin: Helyszíni szemle. Intézménykritika intézményekkel és intézmények nélkül. In: Turai Hedvig, Székely Katalin (szerk.): *Helyszíni szemle. Fejezetek a múzeum életéből.* Ludwig Múzeum, Budapest, 2012. pp. 162-262.

Szakács Eszter: Szakmai önszerveződés. In: NYITOTT MÚZEUM. Szerk.: Frazon Zsófia. Budapest, Néprajzi Múzeum, 2018. http://nyitottmuzeum.neprajz.hu/szocikkek/szakmai_onszervezodes

ajánlott:

eds. Alexander Alberro & Blake Stimson: **Institutional Critique: An Anthology of Artists' Writings**, MIT, 2009.

7. Részvételen alapuló gyakorlatok a kortárs művészetben

Csatlós Judit. Részvételi gyakorlatok szerepe a kortárs művészetben, in: *Replika-100* (2016/5. szám), pp. 151-165.

Szijártó Zsolt: A részvétellel kapcsolatos művészeti projektek alapkoordinátái. In: *Balkon*, 2017. 11-12. pp. 4-11. https://www.epa.hu/03000/03057/00100/pdf/EPA03057_balkon-2017-11-12_004-011.pdf

Erőss Nikolett: Részvételen alapuló művészeti gyakorlatok in: Szakács Eszter (szerk.): A kurátori gyakorlat és diszkurzus szótára, 2012, tranzit.hu, <https://web.archive.org/web/20230215182221/https://tranzit.org/curatorialdictionary/index.php/dictionary/>

Lázár Eszter: Együttműködésen alapuló művészeti gyakorlatok, in: *A kurátori gyakorlat és diszkurzus szótára*, Szakács Eszter (szerk), 2012, tranzit.hu, <https://web.archive.org/web/20230215182221/https://tranzit.org/curatorialdictionary/index.php/dictionary/>

Claire Bishop: A szociális fordulat: A kollaboráció és elégedetlenségei [The Social Turn, Artforum, 2006. február]. In: *exindex.hu*, <http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=531> ford. Somogyi Hajnalka

Claire Bishop: Artificial Hells: The Historic Avantgarde in: Claire Bishop: *Artificial Hells: Participatory Art and the Politics of Spectatorship*, Verso, London, 2012, pp. 41-77.

Varga Tünde: Kicsiny világ, utazó emberek: a kortárs művészet (intézményének) metamorfózisai és ellentmondásai. In *Filológiai Közlöny*. szerk. Józán Ildikó, 2011/4. 408-436. (Varga Tünde: Határátlépők, vonatkozó fejezet, Tempevölgy Könyvek, 2019.)

ajánlott:

Lind, Åge, Annika Eriksson and Maria Lind: *Complications; On Collaboration, Agency and Contemporary Art*. 2010.

8. A képzőművészeti intézményrendszer átalakulása 1990 és 2010 között

Polifónia – A társadalmi kontextus, mint médium a kortárs magyar képzőművészetben (1993, helyspecifikus művek és installációk, Budapest), kiáll. kat., szerk. Suzanne Mészöly, Bencsik Barnabás, SCCA Budapest, 1995., <http://pa.c3.hu/en/polifonia-polyphony.html>

Nem kacsák vagyunk, egy tavon, hanem hajók a tengeren – Független művészeti helyek Budapesten 1989–2009. szerk. Kálmán Rita, Katarina Šević et al., Budapest, Impex – Kortárs Művészeti

Szolgáltató Alapítvány, 2010.

Szipőcs Krisztina: A budapesti Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum története - Az előzményektől 2008-ig. In: *A gyűjtemény: Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum*. szerk. Bencsik Barnabás et al, Budapest, Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum, 2010, pp. 10–47.

Szoboszlai János: Egy generáció önarcképe: Tájékozódási pontok a kilencvenes évek magyarországi képzőművészetéhez. In: *A második nyilvánosság: XX. századi magyar művészet* szerk. Hans Knoll, Budapest, Enciklopédia Kiadó, 2002, pp. 307– 395.

Nagy Kristóf: Szép? Inkább új világ: A rendszerváltás és a Fialat Képzőművészek Stúdiója tágabb összefüggésben. in: *tranzitblog.hu*, 2018. szeptember 13., <http://tranzitblog.hu/nagy-kristof-szep-inkabb-uj-vilag-a-rendszervaltas-es-a-fialat-kepzuomuveszek-studioja-egy-tagabb-kontextusban/>

Nagy Kristóf: A Soros Alapítvány képzőművészeti támogatásai Magyarországon: A nyolcvanas évek második felének tendenciái, in: *Fordulat* 21, pp. 192-215.
http://fordulat.net/pdf/21/F21_Nagy_Kristof_Soros.pdf

9. A kortárs magyar képzőművészeti intézményrendszer és kultúrpolitika (2010-2021)

Benedek Kata: A mennyiség, ami nem csap át minőségbe. A NER 12 éves emlékműlázának mérlege, in: *A mű*, 2022. október 26. <https://amu.hvg.hu/2022/10/26/a-mennyiseg-ami-nem-csap-at-minosegbe-a-ner-12-eves-emlekmulazanak-merlege/>

Mélyi József: Mi lesz az emlékművekkel? in: *BUKSZ*, 32. évf. 2/3. sz. 2020. nyár/ősz, pp 129-136.
http://buzsz.c3.hu/200203/04.2_probl_melyi.pdf

Nagy Gergely: Megszűnő intézmények. *tranzitblog.hu*, 2016.
<http://tranzitblog.hu/category/tema/megszuno-intezmenyek/>

Háttal Európának. A kultúra, az oktatás és a tudomány és a média leépítése Magyarországon 2010-2019, Humán Platform, Budapest, 2020. <http://oktatoihalozat.hu/hattal-europanak/>

Linkek:

[Kulturális és Innovációs Minisztérium](#), [Nemzeti Kulturális Alap \(NKA\)](#), [Magyar Művészeti Akadémia \(MMA\)](#), [Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum](#), [Magyar Nemzeti Galéria](#), [OFF-Biennále Budapest](#), [Capa Központ – Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ](#), [Trafó – Kortárs Művészetek Háza](#), [Budapest Történeti Múzeum](#), [MODEM – Modern és Kortárs Művészeti Központ \(Debrecen\)](#), [ICA-D – Kortárs Művészeti Intézet \(Dunaújváros\)](#), [Zsolnay Kulturális Negyed \(Pécs\)](#), [Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft.](#), [Alkotóművészek és Irodalmi Szerzők Jogkezelő Egyesülete \(HUNGART\)](#), [HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága](#)

Ennél a tételnél három téma közül lehet választani:

1. A múzeumi intézményrendszer átalakulása a kétezres években Magyarországon, különös tekintettel a Liget Projectre.
2. Emlékművek, emlékezetpolitika
3. Kultúrafinanszírozási modellek átalakulása

Olvasmányok:

https://drive.google.com/drive/folders/1EwRxJ_Z_7LSNwSgN89u8IDRybjeuJw0L?usp=sharing

10. A komplex projektmenedzsment

Schneider Erika: Művészeti szponzoráció, In: *Új utak a művészeti menedzsmentben*, Art and Business, 2011, pp. 85-115.

Nagy Bálint: Kultúra és marketing, In. Új utak a művészeti menedzsmentben, Art and Business, 2011, pp. 54-84.

Dér Dezső: A rendezvénymenedzsment alapjai, In. Új utak a művészeti menedzsmentben, Art and Business, 2011, pp. 116-144.

Szabó György: A kortárs előadóművészeti intézmény működésének jellemzői, In. Új utak a művészeti menedzsmentben, Art and Business, 2011, pp. 193-204.